

ят му вожд Раковски не бил вече жив, "старите" се отказали от обещанията си да помогнат на въстанието, Тайният комитет престанал да действа като централно ръководство. Нуждата от "старейшина", от организирано ръководство, която се чувствувала по време на легията, станала още по-осезателна, когато започнала подготовката за събиране на доброволци за чети, към които се присъединили и легионерите, напуснали Белград и събиращи се в различни градове на Румъния.

В тази обстановка около Хаджи Димитър, който започнал събирането на четници, Ив. Христович (Попхристов), получил военно образование и опит в Русия, Стефан Караджа, излязъл между първите от легията и Ив. Касабов, който редактирал "Народност" и имал опит в народните работи от началото на 60-те години, когато помагал на Раковски и от 1866-1867 г. със създаването на ТЦБК, се създал организационен център в Букурещ за набирането на доброволци, въоръжаването им и приготвянията за прехвърляне на чети в България. През пролетта на 1868 г. тук бил изработен нов уставен документ за четите - "Закон". Той отразява състоянието на революционното движение и настроенията и мислите на неговите дейци по това време и съдържа нови съществени черти на идеята за организиране на народните сили в борбата за политическо освобождение. "Законът" от 1868 г. свидетелства още за зараждането на нови съображения, породени от опита на движението през бурната 1867 и началото на 1868 г.

* * *

Самият факт, че революционните дейци от 1868 г. сметнали за необходимо да съставят нов ръководен документ за въоръжената борба, вече говори достатъчно ясно за настъпващи промени в движението. Плановите на Раковски от 1858, 1961-1862 г., "Привременният закон" от януари 1867 г. и "Законът" от май с.г. били създадени в друга обстановка. Всъщност само през 1867 г. в българското революционно-освободително движение съществуват четири ръководни документи с уставен характер - "Привременният закон за народните горски чети" и "Законът за българското народно въстание на Г.С.Раковски, "Законът и наредбата" на Л. Каравелов и "Основното законоположение на народните тайни комитети", съставено от Ив. Касабов. Всички те са резултат от развитието на възгледите на Раковски за организиране на българското революционно движение и ръководството му от един централен орган.⁶ Тези възгледи съзряват постепенно, обогатяват се и се усложняват, за да достигнат в устава на ТЦБК до идеята за централизирана орга-